

PROFESSOR ANDRZEJ ŻAKI

(9th September 1923 – 4th January 2017)

Professor Andrzej Żaki, one of the most outstanding Polish archaeologists (Nosek 1967; Woźniak 2003), died in Kraków, Poland, on the 4th January 2017. He was born in Świrz, a historical town near Lviv, on the 9th of September 1923. Towards the end of World War II, Żaki moved to Kraków, where he began studying history at the Philosophical Faculty of the then underground Jagiellonian University. Żaki received his Master's degree in 1947 but had already become involved in archaeological field research in 1945, under the supervision of Tadeusz Reyman. Between 1947 and 1952 he worked as an expert-inspector of archaeological monuments in the Katowice, Kraków, and Rzeszów voivodships. As was the case with most Polish archaeologists beginning their careers in the post-war period, Żaki made his debut (in 1947) in the journal *Z Otchłani Wieków*, published by the Polish Prehistoric Society, with which he collaborated until 1980. He introduced to a broader circulation the results of his research on the sites of the Linear Pottery culture (Żaki 1948), the Samborzec group (Żaki 1949a), and the Baden culture (1949b). He also verified the so-called South-Moravian Painted Pottery culture (Żaki 1951), as well as distinguishing the "Rzeszów type" of Neolithic ceramics (Żaki 1962), later defined as a late, Rzeszów phase of the Malice culture (Kadrow 2006). Andrzej Żaki received his doctorate in philosophy, in the field of prehistory, in 1949 on the basis of the dissertation *Początki kultury lużyckiej w dorzeczu górnej Wisły* [The Beginnings of the Lusatian Culture in Upper Vistula Basin] (Żaki 1950b). In the years 1950-1972 he was the principal investigator of the Wawel Royal Castle in Kraków (Żaki 1955; 1965b; 1978a) and the initiator of research on the origins of towns in Little Poland, especially of Kraków (Żaki 1958; 1965b; 1994) and Przemyśl (Żaki 1970). Żaki also launched and headed (1951-1970) the Carpathian Archaeological Expedition (Żaki 1963), initiated Polish-Slovak research in the Carpathians, as well as the journal *Acta Archaeologica Carpathica*. Indeed, under the auspices of the Kraków Branch of the Archaeological Committee of the Polish Academy of Sciences, which he chaired in 1966-1973, he was in fact the first Editor-in-Chief (volumes 1-4, 1958-1974) of *Acta Archaeologica Carpathica*. Żaki authored the monumental *Archeologia Małopolski wczesno-średniowiecznej* [Archaeology of Early Mediaeval Little Poland] (Żaki 1974). He had to

emigrate in 1972 for family reasons and returned to Poland in 2002. When abroad, Żaki was first involved in small-scale investigations in Switzerland (Żaki 1975), and in the years 1973-1978 in the Peruvian Andes (Żaki 1976; 1978b; 1984; 1988) and Polynesia (Żaki 1981). In 1976 he began cooperation with the Polish University in Exile (Polski Uniwersytet na Obczyźnie, PUNO), where he lectured on archaeology and ethnography, as well as supervising one doctoral dissertation. Żaki became *professor ordinarius* in 1977. He launched and edited the quarterly of the PUNO Friends Associations *Universitas* (1980-2002). Under the auspices of PUNO he organised three symposia on archaeology and history: in London (1978), Hamburg (1989), and St. Maurice (1997; the proceedings published in Poland in 2000). In 2002 he was appointed foreign member of the Polish Academy of Learning in Kraków – in the same year he returned to Poland.

Żaki authored over six hundred scientific and popular-scientific works (Bargiel, Zakościelna 2003. In the list of publications, the short scientific notices, bibliographical notes, and conservation-related reports published in the same volume have been grouped under one entry, therefore their number is smaller than that of the stand-alone titles). His works have been frequently cited by other authors and many have been reviewed in Polish and foreign journals. Andrzej Żaki devoted one of the publications to his home town of Świrz (Żaki 2007).

In 2003, his friends, students, and colleagues published a festschrift for Andrzej Żaki, entitled *Polonia Minor Medii Aevi. Studia ofiarowane Panu Profesorowi Andrzejowi Żakiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin* [Polonia Minor Medii Aevi. For Professor Andrzej Żaki on the Occasion of his 80th Birthday] (edited by Woźniak and Gancarski 2003) and containing thirty-nine contributions from forty-six authors. The *Tabula Gratulatoria* (pp. 13-14) lists the names of ninety-seven scholars from Poland and abroad.

Memoria non moriatur.

References

- Bargiel B. and Zakościelna A. 2003. Wykaz publikacji Prof. Dr. Andrzeja Żakiego za lata 1947-2003 In Z. Woźniak and J. Gancarski (eds.), *Polonia Minor Medii Aevi. Studia ofiarowane Panu Profesorowi Andrzejowi Żakiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin*. Kraków – Krosno: Polska Akademia Umiejętności – Muzeum Podkarpackie, 25-63.
- Kadrow S. 2006. Faza rzeszowska kultury malickiej. In J.K. Kozłowski (ed.), *Kultura malicka. Drugi etap adaptacji naddunajskich wzorców kulturowych w neolicie północnej części środkowej Europy*. Kraków: Polska Akademia Umiejętności, 51-77.
- Nosek S. 1967. *Zarys historii badań archeologicznych w Małopolsce*. Kraków – Warszawa – Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

- Woźniak Z. 2003. Przedmowa. In Z. Woźniak and J. Gancarski (eds.), *Polonia Minor Medii Aevi. Studia ofiarowane Panu Profesorowi Andrzejowi Żakiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin*. Kraków – Krosno: Polska Akademia Umiejętności – Muzeum Podkarpackie, 15-24.
- Woźniak Z. and Gancarski J. (eds.) 2003. *Polonia Minor Medii Aevi. Studia ofiarowane Panu Profesorowi Andrzejowi Żakiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin*. Kraków – Krosno: Polska Akademia Umiejętności – Muzeum Podkarpackie.
- Żaki A. 1948. Osada neolityczna w Boguchwale, pow. Rzeszów. *Sprawozdania PAU* 49, 169-172.
- Żaki A. 1949a. Nowe typy neolitycznej ceramiki malowanej z okolic Krakowa. *Przegląd Archeologiczny* 8, 318-325.
- Żaki A. 1949b. Pierwszy w Polsce grób kultury ceramiki promienistej. *Sprawozdania PAU* 50, 647-650.
- Żaki A. 1950. Początki kultury łużyckiej w dorzeczu górnej Wisły. *Annales Universitatis Mariae-Curie Skłodowska*, sec. F, 3, 1-214.
- Żaki A. 1951. Czy istnieje południowomorawska grupa ceramiki malowanej. *Sprawozdania PAU* 52, 562-565.
- Żaki A. 1955. Nowoodkryte ruiny budowli przedromańskiej na Wawelu. *Studia do Dziejów Wawelu*. Kraków 1, 71-111.
- Żaki A. 1958. Kraków przedlokacyjny (z okazji 700-lecia nadania autonomii miastu: 1237-1957). *Z Otchłani Wieków* 24, 10-18.
- Żaki A. 1962. Z archeologii województwa rzeszowskiego. *Rocznik Przemyski* 9(2), 193-223.
- Żaki A. 1963. Archeologia gór: problemy archeologii karpackiej. *Acta Archaeologica Carpathica* 4, 5-75.
- Żaki A. 1965a. *Początki Krakowa*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- Żaki A. 1965b. Wawel [articles]. In *Katalog zabytków sztuki w Polsce* 4. *Miasto Kraków*. J. Szablowski (ed.) I. *Wawel*. Kraków: Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe.
- Żaki A. 1970. Przemyśl. *Słownik starożytności słowiańskich* 4, 386-389.
- Żaki A. 1974. *Archeologia Małopolski wczesnośredniowiecznej*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Żaki A. 1975. Wstępne badania zamczyska Wildenburg, 1118 m n.p.m. (Alpy szwajcarskie). *Acta Archaeologica Carpathica* 15, 75-79.
- Żaki A. 1976. Specyfika dawnego osadnictwa andyjskiego: osiedla obronne na szczytach. Na przykładzie Qiruvilca-Motil w północnym Peru. *Archeologia* 27, 90-105.
- Żaki A. 1978a. Archeologia Wawelu. *Z Otchłani Wieków* 43, 249-251.
- Żaki A. 1978b. Ayangay. Polskie odkrycia archeologiczne w Peru. Londyn. *Zeszyty Naukowe PUNO* 8.
- Żaki A. 1981. Uwagi o archeologii Wyspy Wielkanocnej. *Symposiones* 1 [1978/1981], 231-253.
- Żaki A. 1984. O pierwszych polskich wykopaliskach w Andach i o kulturze Pelon. *Acta Archaeologica Carpathica* 23, 271-275.
- Żaki A. 1988. Jeszcze o kulturze Pelon i polskich badaniach w Andach Peruwiańskich. *Acta Archaeologica Carpathica* 27, 255-270.

- Żaki A. 1994. Kraków wiślański, czeski i wczesnopiastowski. In J.M. Małecki (ed.), *Rola Krakowa w dziejach narodu*. Kraków: Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, 41-71.
- Żaki A. 2000 (ed.). *Święty Wojciech i jego czasy. Materiały III Sympozjum Historyczno-Archeologicznego Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie, Saint-Maurice 12-13 kwietnia 1997 roku*. Kraków: Polski Uniwersytet Na Obczyźnie, Polska Akademia Umiejętności.
- Żaki A. 2007. *Dzieje Świrza. Średniowiecze*. Legnica: Wydawnictwo Edytor.

Jan Gurba
Institute of Archaeology
Maria Curie-Skłodowska University
Maria Curie-Skłodowska sq. 4
20-031 Lublin
Poland